

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2025-10-16

Diarienummer
PBN 2015-002807

Handläggare
Carlos Ruiz-Alejos

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för kvarteret Moränen och del av kvarteret Marmorn

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledningen av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och att en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10–13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller en spårväg.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att de mer omfattande kriterierna som listas i 10 § MBF *inte* behöver beaktas i denna undersökning då planområdet inte kommer tas i anspråk för åtgärder som listas i PBL 4 kap 34 § andra stycket.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte heller att förslaget är ett så kallat ”annat stadsbyggnadsprojekt” eftersom detaljplanen omfattar ett redan exploaterat område och syftar till en utveckling av de markanvändningar som redan pågår.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

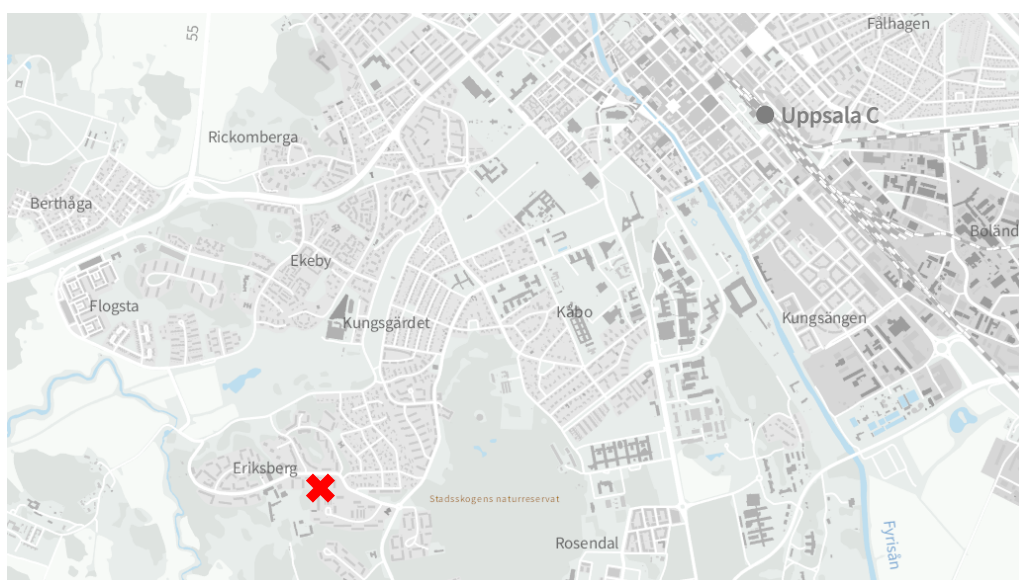
Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

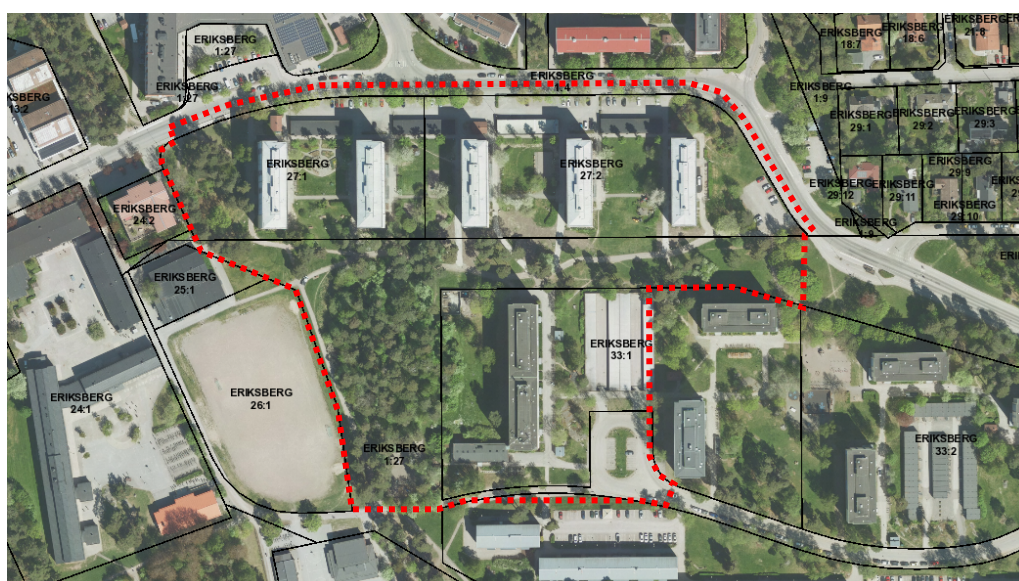
Planuppdraget

Detaljplanen syftar till att möjliggöra en förtätning av kvarteret Moränen och del av kvarteret Marmorn med bostäder, inslag av centrumändamål och tillhörande parkering. Förtätningen kompletterar stadsstrukturen från 1950- och 1960-talet och tydliggör både urbana och gröna kopplingar i området.

Detaljplanen innebär ett tillskott med cirka 24 000 kvadratmeter bruttoarea bostäder, minst cirka 300 kvadratmeter lokaler för centrumverksamhet i bottenvåning mot Västertorg, och ett mobilitetshus med cirka 150 parkeringsplatser på ianspråktagen mark för parkering. Tillskottet av cirka 24 000 kvadratmeter bruttoarea bostäder motsvarar mellan 240 och 300 lägenheter.

Planområdets läge markeras med ett rött kors.

Flygbild med fastigheter i området. Planområdet markeras med röd streckad linje.

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då:

- Parkmark omvandlas till kvartersmark

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad: Ja.

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan²: Ja.

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomförts: Delvis.
Planförslaget ingår i *Planprogram för Eriksberg och Ekebydalen*. Miljökonsekvenser av planprogrammet beskrivs på sidor 85–87.

Följande frågor lyftes som särskilt betydelsefulla i tidigare genomförd miljöbedömning enligt ovan: Gällande naturmiljö och naturvärden beskriver planprogrammet delar av de områden som har höga naturvärden kommer, vid ett genomförande av planprogrammet, att bebyggas. Det finns naturvärden inom programområdet som riskerar att påverkas negativt om planprogrammet genomförs fullt ut. Det finns också stora naturvärden i omkringliggande naturreservat för Hågadalen-Nåsten och för Stadsskogen. En utbyggnad av Eriksberg påverkar naturvärden negativt lokalt på den enskilda platsen, men de större sammanhängande värdena finns i omkringliggande naturområden. För att minimera påverkan lokalt anges riktlinjer för områdets grönstruktur. Dessa bygger på ett antal gröna stråk genom området. Stråken ska skapa natursamband och knyter samman Hågadalen, Ekebydalen och Stadsskogen.

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning".

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planens utmärkande egenskaper

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser (5§1a)	Detaljplanen tillåter bara markanvändning bostäder och centrum och parkering.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför (5§1b)	Detaljplan gör det inte svårare att genomföra andra planer i närområdet.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt (5§1c), eller	Detaljplanen bidrar till resurseffektiv planering utifrån tillgång till kollektivtrafik, service och utnyttjande av befintlig infrastruktur.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen (5§1d)	Naturvärdesinventeringen noterade två rödlistade arter, i ett område som delvis planeras att tas i anspråk.

Slutsats gällande förändringar i samband med planen:

Detaljplanen innebär en förtätning i befintligt område, och tillåter markanvändning bostäder och centrum och parkering. Naturvärdesinventeringen noterade två rödlistade arter, i ett område som delvis planeras att tas i anspråk.

Platsens lokalisering

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: Dagvattenstråk Grönt stråk Viktigt grundvattenavsnitt Stort naturområde Grönområde Vattenförekomster vattendrag Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?	Ja	Planområdet är inom stadsnoden Eriksberg i ÖP 2016.
Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?	Nej	
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Nej	
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	Det finns en biotopskyddad allé längs med Granitvägen, i norra delen av planområdet. Allén avses att flyttas vid detaljplanens genomförande för att möjliggöra en ny gatusektion.

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Nej	Det finns skog markerad med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) inom planområdet, på västra sidan av kvarteret Marmorn. Området har en stor förekomst av gamla tallar med värdefulla strukturer för biologisk mångfald samt en del död ved. Naturvärdesinventeringen noterade två rödlistade arter, samt ytterligare två signalarter, alla kopplade till förekomst av gamla träd. Delar av den skogen föreslås att tas i anspråk för att bygga punkthus. I samrådsförslaget finns tre punkthus som delvis påverkar området. Punkthusens placering kommer att utredas vidare i det framtida planarbetet med underlag från naturvärdesinventering och inventering av träd.
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Ja	Det finns ett 30-tal fridlysta arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet.
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten ?	Nej	
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Nej	
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Nej	

Slutsats gällande skyddsvärden, känslighet, regleringar och risker som tillhör platsen:

En biotopskyddad allé längs med Granitvägen avses av flyttas vid detaljplanens genomförande för att möjliggöra en ny gatusektion.

Det finns skog med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) inom planområdet. Området har en stor förekomst av gamla tallar med värdefulla strukturer för biologisk mångfald samt en del död ved. Naturvärdesinventeringen noterade två rödlistade arter, samt ytterligare två signalarter, alla kopplade till förekomst av gamla träd. Delar av den skogen föreslås att tas i anspråk för att bygga bostäder. Det finns ett 30-tal fridlysta arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet.

Påverkan

Miljöbedömningsförfordningen 5§ 3, 6

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på naturvärden , gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?		Kanske: Det finns skog markerad med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) inom planområdet, på västra sidan av kvarteret Marmorn. Området har en stor förekomst av gamla tallar med värdefulla strukturer för biologisk mångfald samt en del död ved. Naturvärdesinventeringen noterade två rödlistade arter, samt ytterligare två signalarter, alla kopplade till förekomst av gamla träd. Delar av den skogen föreslås att tas i anspråk för att bygga punkthus. I samrådsförslaget finns tre punkthus som delvis påverkar området. Punkthusens placering kommer att utredas vidare i det framtida planarbetet med underlag från naturvärdesinventering och inventering av träd.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv?		Kanske, detaljplanen medför påverkan på ett grönt område med naturvärdesklass 3, som delvis tas i anspråk. Samtidigt är det området som tas i anspråk ganska litet jämför med det området som har värde för rekreation och friluftsliv i stadsdelen Eriksberg.	
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden?		Ganska lite. Kulturmiljöns läsbarhet, det vill säga möjligheten att förstå områdets historia och sammanhang, försvagas. Byggnadernas placering gör det dock möjligt att fortfarande kunna läsa ut de äldre strukturerna. En gammal panncentral föreslås rivas, men rivningen medför en ytterst begränsad negativ påverkan på områdets kulturvärden i relation till de förändringar som redan genomförts och den förändring av områdets karaktär som den föreslagna förtätningen kommer att innebära.	
Finns risk för påverkan på landskapsbild / stadsbild?		Kanske, kulturmiljöns läsbarhet försvagas. Byggnadernas placering gör det dock möjligt att fortfarande kunna läsa ut de äldre strukturerna.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljökvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?	Efter att planen genomförts kommer det rena dagvatten från parkeringen mot Granitvägen, samt på markparkeringarna på kvarteret Marmorn att renas och fördröjas inom planområdet, vilket medför en förbättring mot dagens situation.		
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljökvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?	Nej, detaljplanen medför förutsättningar till förbättring av föroreningsbelastning genom borttagande av markparkering.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall ?	Nej, planområdet bedöms inte riskera att översvämmas i framtiden.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred ?	Nej, hela planområdet ligger utanför riskområde för erosion, ras och skred.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark ?		Kanske, det finns ett potentiellt förorenat område enligt MIFO-karteringen utanför planområdet. Objektet har riskklass 3 i MIFO-karteringen och ligger norr om Västertorg, med objektnamn <i>Salabacketvätten m.fl.</i>	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp ?	Nej, detaljplaner medger endast markanvändning bostäder, centrum och tillhörande parkering.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion ?	Nej, planområdet ligger inte intill väg eller järnväg där farligt gods transporteras.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning?	Nej, det finns en elnätstation inom planområdet. Elnätstationen är inhytt i ett mobilitetshus där man tillåter centrumändamål. Planen reglerar att inga kontor får placeras rakt ovanför nätstationen.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera? (Miljökvalitetsnormer buller)		Kanske, bostäder planeras invid Granitvägen som har relativt mycket trafik men bullernivåerna kommer att kontrolleras under planprocessen.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera?	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet ? (Miljökvalitetsnormer luft)	Nej, även om gatusektionen kommer att smalas av, bedöms den fortsätta vara välventilerad.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)?	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera?	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera?	Nej.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?		Kanske, mindre delas av skogsmark tas i anspråk, vilka fungerar som kolsänkor idag. Samtidigt innebär planen förtätning i ett befintligt område med relativt bra kollektivtrafik och utnyttjande av befintlig infrastruktur.	

Slutsats gällande påverkan på miljön och människors hälsa:

Det finns skog med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) inom planområdet. Området har en stor förekomst av gamla tallar med värdefulla strukturer för biologisk mångfald samt en del död ved. Naturvärdesinventeringen noterade två rödlistade arter, samt ytterligare två signalarter, alla kopplade till förekomst av gamla träd. Delar av den skogen föreslås att tas i anspråk för att bygga bostäder.

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Eventuellt	Det finns skog markerad med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) inom planområdet, på västra sidan av kvarteret Marmorn. Området har en stor förekomst av gamla tallar med värdefulla strukturer för biologisk mångfald samt en del död ved. Naturvärdesinventeringen noterade två rödlistade arter, samt ytterligare två signalarter, alla kopplade till förekomst av gamla träd. Delar av den skogen föreslås att tas i anspråk för att bygga punkthus. I samrådsförslaget finns tre punkthus som delvis påverkar området. Punkthusens placering kommer att utredas vidare i det framtida planarbetet med underlag från naturvärdesinventering och inventering av träd.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Eventuellt	lanspråktagande av delar av mark med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) är icke reversibel.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Eventuellt	Ja, delar av mark med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) tas i anspråk.
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge	Eventuellt	Planområdet ingår i ett större utvecklingsområde som pekades ut i <i>Planprogram för Eriksberg</i>

⁴ Som styrs av andra planer och program

upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?		<i>och Ekebydalen. Det finns dock inga andra pågående detaljplaner i området.</i> I närheten fick detaljplan för Hammarparken laga kraft 2023. Detaljplanen följer planprogrammet för området.
---	--	--

Slutsats gällande sammanvägd påverkan:

Det finns skog med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) inom planområdet. Området har en stor förekomst av gamla tallar med värdefulla strukturer för biologisk mångfald samt en del död ved. Naturvärdesinventeringen noterade två rödlistade arter, samt ytterligare två signalarter, alla kopplade till förekomst av gamla träd. Delar av den skogen föreslås att tas i anspråk för att bygga bostäder. En mer specifik placering av byggnaderna kommer att utredas vidare i det framtida planarbetet med underlag från naturvärdesinventering och inventering av träd i syfte att minska påverkan på naturvärden.

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av detaljplan för kvarteret Moränen och del av kvarteret Marmorn inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen